

VIASVEDEN KYLÄSUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1. Kylän sijainti	sivu 3
2. Kylän historia	sivu 3
3. Kylän palvelut	sivu 4
4. Kylän asutus	sivu 4
5. Kylässä toimivat yhdistykset	sivu5
6. Maakuntakaava ja osayleiskaavoitus	sivu7
7. Kylän kehittämishankkeet	sivu8

1. Kylän sijainti

Viasveden kylä sijaitsee Porin kaupungin lounaiskulmassa. Sitä rajoittaa pohjoisessa Makholma, etelässä Luvian raja, idässä Leppäkorpi. Lännessä on vastassa Selkämeren yksi suurimmista lahdista, Viasvedenlahti. Matkaa kaupungin keskusta on noin 15 kilometriä ja lähimpään palvelukeskukseen, Vähäraumalle, kouluineen ja kauppoineen runsas kymmenen kilometriä. Liikenteellisesti kylästä kulkee päällystetty tie Poriin, Luvialle ja Preiviikiin. Tiet ovat tosin vanhaa perua ja näin melko mutkaisia, joten varsinkin talvella myös melko vaarallisia.

Julkiset liikenneyhteydet ovat kylän sijainnin huomioiden kohtuulliset. Porin linjojen vuoro 27 ajaa kylästä keskikaupungille useita kertoja päivässä lähinnä koululaisten oppituntien mukaisesti. Linja 7 kulkee osan vuoroistaan kylän kautta, pääosalla käänntöpaikkana on Makholma. Lisäksi kerran päivässä on yhteys Meri-Porin keskukseen, Pihlavaan.

Lähin linja-autoasema, lentoasema ja rautatieasema sijaitsevat Porin keskustassa.

2. Kylän historiaa

Viasveden kiinteistöyhdistys julkaisi vuonna 1999 Viasveden kyläkirjan. Ajatus kirjan julkaisusta syntyi jo 1960 luvulla maanviljelijä Erkki Elmgrenin toimesta. Kyläkirjan synty on yksi merkittävä todiste viasvesiläisten hyvästä yhteistyöstä. Viasveden kiinteistöyhdistys ry perusti historiatoimikunnan 30.11.1995, jolloin alkoi aktiivinen kirjan kokoamistyö. Kirjan laajuus on 256 sivua ja se sisältää historiallisen arkistoaineiston lisäksi kyläläisten muistelmia ja valokuvia. Alla oleva tiivistelmä on koottu tästä kirjasta.

Varhaisimmat merkit asutuksesta kylän alueella ovat pronssikaudelta yli 2500 vuoden takaa. Tällöin merkittävimmät vainajat haudattiin röykkiöhautoihin ja kylässä onkin kaikkiaan jäljellä kymmenkunta hautaa. Näistä suuri, kuningashaudaksi kutsuttu, on Porin toiseksi suurin ja sen alaosassa näkyy laattakivistä ladottua kehäkiveystä.

Nykyinen Viasveden kylä perustettiin isojaon yhteydessä 22.03.1796. Tällöin Preiviikin kylän liikamaa erotettiin ja jaettiin viiteen yhtä suureen osaan. Varsinainen asuttaminen tapahtui vasta myöhemmin.

Kylä kasvoi osana Porin maalaiskuntaa. Pääelinkeinona oli pitkään maanviljely ja meren läheisyyden johdosta sivuelinkeinona kalastus. Vuonna 1967 Porin maalaiskunta liitettiin osaksi Poria ja tästä eteenpäin Pori on vastannut julkishallinnon toimenpiteistä kylässä.

3. Kylän palvelut

Nykyään kylän ainut julkinen palvelu on kahdesti kuussa puoli tuntia pysähtyvä kirjastoauto. Mäntypirtin pihassa on Jätteiden kierrätyspiste, jota hoitaa Veikko Lehti Oy. Aiemmin kylässä toimi koulu vuodesta 1911 aina vuoteen 1969. Nyt alakoulu on Tuorsniemellä, vajaan kymmenen kilometrin bussimatkan päässä ja yläkoulu sekä lukio Vähäraumalla.

Kauppa on ollut kylällä 1910-luvulta aina 2000-luvun alkupuolelle asti. Kun kauppiaspariskunta Ulla ja Ossi Salonen luopuivat kaupan ja myymäläauton pidosta muutamia vuosia sitten, niin kylän ulkopuolinen jatkaja ei pystynyt ylläpitämään kannattavaa liiketoimintaa. Eräänlaisena ratkaisuna hän on kuitenkin ajanut kaksi kertaa viikossa kauppa-autolla kylän kautta.

4. Kylän asutus

Kylän asukasluku on ollut viimeisten sadan vuoden aikana runsas 200. Esimerkiksi 90 vuotta sitten Porin maalaiskunnan Viasveden kylässä eli 250 asukasta. Porin kaupungin tilastollisen vuosikirjan mukaan Viasveden asukasluku on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut 201-226 asukasta. Väestötieto viime vuodelta oli 207 asukasta. Lasten, alle 15 vuotiaiden, osuus on 34 ja vanhusten, yli 65 vuotiaiden, osuus 40. Lasten osuus vastaa suunnilleen kaupungin yleistä ikärakennetta, mutta vanhusten osuus on tavanomaista suurempi. Todettakoon myös, että Porin kaupungin ikärakenne on Suomen suurimmista kaupungeista vanhusvoittoisin ja syntyvyys puolestaan alhaisin. Kaupungin läheisyys kuitenkin näkyy siinä, että lapsiperheet ovat valmiita muuttamaan Viasvedelle vaikka koulu puuttuu.

Kylän tekee eräällä tavalla poikkeukselliseksi runsas loma-asutus. Huviloita on noin 100-150 ja kesäasukkaita niissä on noin 300. Monet huvilat ovat talviasuttavia ja varsinkin eläkeläiset saattavat asua niissä lähes vakinaisesti. Osa kesäasukkaista kuuluukin Viasveden kiinteistöyhdistykseen, samoin useimmat huvilat on liitetty Viasveden vesiosuuskunan vesijohtoverkostoon.

5. Kylässä toimivat yhdistykset

5.1. Viasveden kiinteistöyhdistys r.y.

Viasveden kiinteistöyhdistys perustettiin vuonna 1978. Yhdistyksen tarkoituksena on kehittää kylää ja tarjota erilaisia harrastusmahdollisuuksia. Se toimii kiinteässä yhteistyössä Viasveden VPK:n kanssa. Yhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 2009 alussa 119 kiinteistöä ja jäsenmäärä on ollut myös hienoisessa kasvussa. Vuonna 2008 yhdistykseen liittyi 9 jäsentä ja siitä erosi 3 jäsentä. Kiinteistökohtainen jäsenmaksu on nykyään 6 euroa vuodessa.

Kiinteistöyhdistyksellä on ollut vuosittain kaksi yleistä kokousta. Kevätkokouksessa tarkastetaan tilit ja syyskokouksessa valitaan puheenjohtaja ja johtokunnan erovuoroisten jäsenten tilalle uudet. Johtokunta kokoontuu useita kertoja vuodessa, esimerkiksi vuonna 2008 viisi kertaa.

Kiinteistöyhdistys ylläpitää erilaisia kylän yhteisiä toimintoja. Kylälaisten tupailtoja pidettiin vuonna 2008

viidesti, naisten jumppaa on kerran viikossa Mäntypirtillä, pingisiltoja talvitiistaisin sekä jääkiekkokaukalon jäädytys ja kunnassapito talkootyönä. Huhtikuussa kylän juoksujoukkue osallistuu Karhuviestiin (vain yksi kerta on jäänyt juoksematta). Joulukuussa on perinteinen seurakunnan kauneimmat joululaulut tilaisuus, jossa yhdistys tarjoaa kahvit. Lisäksi yhdistys muistaa merkkipäivinä aktiivijäseniään ja kylään syntyneitä lapsia sekä stipendillä yhtä kylän koululaista.

Vuonna 2008 perustettiin kylälle omat nettisivut, joiden kehittelyä jatketaan. Sivujen osoite on www.viasvesi.net. Sivustolla voi esimerkiksi esittää ideoita kylän kehittämiseksi ja yhdistysten toimintaan.

5.2 Viasveden VPK ry

Yhdistys on perustettu jo vuonna 1936, joten nyt on menossa jo 73. toimintavuosi. Viasveden VPK:n jäseniä ovat automaattisesti kaikki kyläläiset. Nykyään VPK:n merkitys palontorjunnassa on vähäinen, mutta VPK:lla on kuitenkin oma ruiskuhuone ja toimintakunnossa pidetty ruisku. Vuosittain osallistutaan vapaapalokuntien yhdistyksen vuosikokoukseen, koulutustilaisuuksiin ja mahdollisiin harjoituksiin.

VPK omistaa ja ylläpitää kylän ainutta yhteistä kokoontumistilaa, Mäntypirttiä, joka siis toimii muidenkin yhdistysten toimintatilana. Kiinteistön pakolliset ylläpitokulut ovat noin 2500 euroa vuodessa. Osa tästä katetaan vuokratuloilla, osa saadaan kesällä yhteisrannassa pidettävistä rantajuhlista ja osa syksyn ruokailu- ja illanviettotilaisuudesta. Lisäksi talkoona tehdään yhdistykselle tarjottavia työtehtäviä, kuten Osuuspankin Hakkiluodon rannan siivous.

5.3 Viasveden laituritoimikunta

Viasveden yhteisrannassa on kyläläisten venesatama, uimapaikka ja matonpesupaikka. Näiden ylläpito kuuluu Viasveden laituritoimikunnalle. Toimikunta järjestää kesäisin kunnostustalkoita ja venepaikan haltijat vastaavat alueen vartioinnista. Venepaikkoja on lähes viisikymmentä ja paikan voi vuokrata kylällä kiinteistön omistava henkilö. Venesatamasta lähtee ruopattu väylä lahdelle, ruoppauksesta kuluineen vastaa laituritoimikunta. Lisäksi ranta-alueelle on kyläläisten talkootyönä ruostumattomasta teräksestä valmistama matonpesupaikka pumppuineen. Rannan kustannukset katetaan venepaikkamaksuin.

5.4. Viasveden vesiosuuskunta

Osuuskunta perustettiin vuonna 1992, koska pääosassa kaivoja vettä oli liian vähän tai se sisälsi suuria määriä rautaa ja mangaania. Porakaivoissa ongelmana taas oli veden suolaisuus. Vesijohtoverkosto kaivettiin 1993 ja jo samana vuonna lähes kaikilla oli käytössä kaupungin vesijohtovesi. Vaikka vesiosuuskunta sai merkittäviä avustuksia, niin kustannukset kyläläisille olivat yhteensä noin 1.3 miljoonaa markkaa (nykyrahassa lähes 300000 euroa). Nykyään vesiosuuskunta huolehtii runkovesijohdon ylläpidosta, jota on kaikkiaan lähes 30 kilometriä.

6. Maakuntakaava ja osayleiskaavoitus

Julkishallinnon viranomaiset ohjaavat alueiden rakentamista ja kehittämistä kaavoituksella. Satakuntaliitto on laatinut koko Satakunnan alueella maakuntakaavan (seutukaavan) ja Porin kaupunki Lounais-Porin osayleiskaavan.

Kylän nykyinen rakennuskanta kuuluu kyläkeskuksen ja pientalovaltaiseen asuntoalueeseen, jota ei ole tarkoitus lähitulevaisuudessa asemakaavoittaa. Pääosa muuta kylää on maatalousalueita, mutta alueen eteläisin diabaasikallioseutu Luvian rajaa vasten kuuluu maa- ja metsätalousalueeseen, jossa on ympäristöarvoja. Tällä alueella onkin valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva Viinamäen korpi, jonka vanha puusto ja lähes yksinomaan lehtokasvillisuudesta koostuva aluskasvillisuus tekevät siitä valtakunnallisesti merkittävän suojelukohteen. Lounais-Porin osayleiskaavassa myös Hakkiluodon kurjenmiekka-tervaleppäkorpi on katsottu valtakunnallisesti merkittäväksi suojelukohteeksi. Kankaanpään lehtokorpi Vanhan Raumentien läheisyydessä on puolestaan maakunnallisesti merkittävä suojelualue.

Vanhan Raumentien alkupäässä oleva mikroautorata on kaavoituksellinen erityisalue. Radalla järjestetään kesäisin kansallisen tason kisoja varsinkin nuorille tulevaisuuden lupauksille. Lähinaapurustolle luonnollisesti syntyy meluhaittoja. Myös kylän ympäristön röykkiöhaudat on suojeltu muinaismuistokohteina. Alueiden muuttamien ja kaivaminen on kielletty.

Pääosa rannoista on kaavoituksellisesti varattu loma-asutukseen, mutta kylän yhteisranta, Elomaan ranta, Halkokari ja rantakaistale Makholmantien varrella ovat lähivirkistysalueita. Kaikki muutokset näillä alueilla vaativat yhteydenoton Porin kaavoitusviranomaisiin. Makholman ja Viasveden rajalla sijaitsevat Pitkarin ja Kolpan saaret ovat pesimälinnustoltaan poikkeuksellisen monipuolisia ja pesivät parimäärät myös erittäin suuret. Alue on hyvin mereinen vaikka saaret ovat lähes kiinni mantereessa. Niiden

suojeluarvo on valtakunnallinen, mutta ne on luettavissa myös kansainvälisen tason suojelukohteiksi yhdessä Meri-Porin linnustonsuojelualueiden kanssa.

Kylän ympäristöstä löytyy suuria määriä poikkeuksellisen kovaa kvartsihiekkää, joka soveltuu hiekkapuhallukseen. Näitä esiintymiä kaivetaan teollisessa mittakaavassa ja viedään esimerkiksi Keski-Eurooppaan. Kaavoituksellisesti nämä on hyväksytty maankamaranottoalueiksi, mutta laajennukset vaativat uudet ympäristöluvat.

Tiestön osalta Leppäkorpi-Viasvesi-Niemenkylä-Luvia on merkitty aluerakenteen kannalta tärkeimpien yhdysteiden harvalukuisen joukkoon.

7. Kylän kehittämishankkeet

7.1. Yleistä

Kyläyhdistysten toimintainto tunnetusti vaihtelee. Tähän mennessä kaikki kyläyhdistykset ovat toimineet aktiivisesti ja saaneet kaikki keskeiset asiat hoidettua. Aktiivijoukko on kuitenkin varsin pieni, monet melko iäkkäitä ja toiminta kuormittaa samoja henkilöitä tapahtumasta toiseen. Suuri kysymys onkin, löytyykö nuoremmista samaa aktiivisuutta ilmaiseksi tehtävään talkootyöhön. Laituritoimikunta ja vesiosuuskunta varmasti jatkavat nykymuodossaan kauas tulevaisuuteen, mutta kiinteistöyhdistyksen sekä VPK:n toiminta on pitkälti riippuvainen VPK:n talon eli Mäntypirtin säilymisestä. Lisäksi uudet kyläläiset tulisi saada toimintaan mukaan. Kaikki kylän yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä yhteishengen kannalta ja on eräs keskeinen keino saada uudet, vasta muuttaneet kyläiset tutustumaan muihin ja tuntemaan itsensä viasvesiläisiksi. Määrällisesti nykyinen toiminta on riittävää, mutta uusia ideoita voi jokainen tuoda esiin vaikkapa www.viasvesi.net sivustolla. Tiedottaminen on joka tapauksessa ongelma, vaikka kylällä on useita ilmoitustauluja. Kaikki eivät niitä nimittäin lue.

Porin kaupungin läheisyys takaa sen, että kylä ei tyhjene ja ikärakenne säilyy samankaltaisena kuin koko kaupungissa. Myyntiin tulevat omakotikiinteistöt myydään yleensä nopeasti uusille asukkaille. Mutta vastapainona työpaikka on Viasveden ulkopuolella ja palvelut joudutaan hakemaan muualta, joten tutustuminen muuhun kyläyhteisöön jää helposti tekemättä. Myös suuri mökkiläisten määrä on kylälle mahdollisuus, mutta kaupan häviämisen jälkeen kiinnostus liittyä kiinteistöyhdistykseen on vähentynyt. Ongelmana on esimerkiksi postilaatikoiden puute, joten edes jäsenmaksulomakkeita ei kyetä kaikille jakamaan.

7.2. Kehittämishankkeita

Viranomaismääräyksellä kaikkien on pakko järjestää jäteveden puhdistus vuoteen 2014 mennessä. Kylään ei pystytä järjestämään paineviemäröintiä, joten jokaisen on kiinteistökohtaisesti huolehdittava asiasta. Kustannukset ovat suuret ja ainakin osa iäkkäämmästä väestöstä on harkinnut muuttavansa pois tämän takia. Kiinteistöjen suuren välimatkan takia myös yhteiset puhdistusjärjestelmät tulevat kysymykseen vain poikkeustapauksissa. Viasvedellä, samoin kuin lähes kaikkialla maamme haja-asutusalueilla, toivottaisiin valtion vastaantuloa tai ainakin paikallisten viranomaisten hyvää neuvontatoimintaa. Suurimmassa osassa Viasveden kiinteistöjä asian eteen ei ole tehty vielä mitään.

Liikenneyhteydet säilynevät ennallaan, koska kylän halki kulkeva päätie on nostettu alueellisesti tärkeäksi yhdystieksi. Sen sijaan linja-autovuorot ovat riippuvaisia

koulukuljetuksista. Ainakin vielä koululaisten määrä on riittävä eikä taksikydytyksiin kannata siirtyä. Jos ja kun lasten osuus tulevaisuudessakin on muutamia kymmeniä, niin se taannee ainakin päivävuorojen säilymisen.

Kylällä on katuvalaistusta vaihtelevasti. Kylän Hakkiluodon puoleisella alueella ei ole ollenkaan katuvalaistusta. Alueella asuu kuitenkin useita lapsiperheitä. Kylän kannalta tärkeä tieosuus on noin kilometrin mittainen Myllyraitti. Tie muodostaa muiden teiden kanssa noin 2 kilometrin mittaisen lenkin, jota monet kyläläiset käyttävät kävelylenkinä. Myllyraitti on päällystämätön ja usein hyvin kurainen. Tie kuuluu kaupungin katuverkkoon ja kaupunki ei ole ollut halukas tien päällystämiseen. Samoin vain joka toisessa lyhtypylväässä on katuvalo. Tämä riittää juuri ja juuri, jos kaikki lamput ovat päällä. Yksikin pimeä lamppu saattaa pimentää kokonaisen suoran. Keskusteluista huolimatta kaupunki ei vaihda yksittäistä lamppua (pahimmillaan on ollut kolme peräkkäistä pimeää lamppua, jolloin jäi yli 300 metriä ja kaksi suoraa valaisematta koko talveksi). Lamppujen vaihdot tehdään kiertosysteemillä ja ainakaan nykyiset viranhaltijat eivät suostu kuuntelemaan mitään perusteita käytännön joustavoittamiseksi.

Kirjastoauton kulku on täysin Porin kaupungin päätösten varassa. Nykyisellään kävijöitä riittää, mutta auton kustannukset ovat korkeahkot ja kaupungissa on pakko päättää säästöistä tai nostaa selvästi veroäyriä.

Kierrätyspisteen säilyminen edellyttää, että aluetta ei käytetä kaatopaikkana. Jos käyttö on nykyiseen tapaan asiallista, niin piste säilynee.

Vesiosuuskunta saa vuosittain uusia liityjiä ja nykyinen tilanne runkoverkon osalta on kattava. Tulevaisuuden mahdollisiin korjauksiin on olemassa riittävä rahasto.

Jääkiekkokaukalon kohtalo on uhattuna. Vanhat laidat ovat lahoamassa, ne ovat osittain vääntyneet ja reunoissa on reikiä. Myös kaukalon pohja on jäädytyksen kannalta heikohko. Kylän lasten lisäksi kaukaloa käyttävät myös leppäkorpelaisia ja viime talvena myös niemenkyläläisiä nuoria. Talkootöinä tehtävästä jäädytyksestä ja aurauksesta kaupunki maksaa pienen avustuksen kiinteistöyhdistykselle sekä kustantaa vesi- ja sähkölaskut. Tarkoituksena on uusia kaukalon laidat kesällä 2009. Ennen uusimista kaupunki on luvannut tehdä uuden pohjan, kun vanhat laidat on purettu. Rakennusinsinöörin Matti Syystön tekemä kokonaiskustannusarvio oli noin 17000 euroa, josta tarvikkeiden osuus on noin 4200 euroa. Ilman ulkopuolista rahoitusta tähän ei ole mahdollisuutta.

VPK:n talo eli Mäntypirtti on kylän ainut yhteinen tila. Siellä pidetään lähes kaikki kylän yhteiset tilaisuudet lukuunottamatta rantajuhlia. Kokousten lisäksi tämä tarkoittaa naisten jumppaa, tupailtoja, pingisilloja, ruokailutilaisuuksia, kahvituksia ja myyjäisiä. Lisäksi rakennusta vuokrataan edullisesti

kyläläisten omiin tilaisuuksiin kuten esimerkiksi syntymäpäiväjuhliin, hääjuhliin ja muistotilaisuuksiin. Rakennus on tehty talkoilla 1950 luvun loppupuolella ja laajennettu vuonna 1973, joten se vaatisi pikaista peruskorjausta. Ilman Mäntypirttiä ainakin VPK:n ja kiinteistöyhdistyksen toiminta loppuisivat. Mäntypirtin kunnostuksen kustannusarvio on lähes 24000 euroa, josta materiaalien osuus on lähes 13000 euroa. Korjaus sisältäisi tällöin keittiön nykyaikaistamisen, ikkunan, ulko-ovet, WC:n kunnostuksen, ulkomaalauksen ja ilmalämpöpumpun. Rakennuksen sisällä säilytetään monenlaista tavaraa kuten penkkejä ja pöytiä juhlatilaisuuksiin, pingispöytää ja runsasta keittiövälineistöä. Tilan toiminnan parantamiseksi tarvittaisiin pieni varistorakennus.

Rannan osalta ongelmana on väylän ja satama-altaan liettyminen. Väylän ja satama-altaan ylläpidosta vastaa laituritoimikunta. Se arvioi vuosittaiset kunnostustarpeet ja rahoittaa toimintaansa venepaikkamaksuin. Koko ranta-alue on siitä poikkeuksellinen, että kaupunki ei osallistu kustannuksiin mitenkään. Tästä syystä ranta ei kuitenkaan ole mitään yhteistä aluetta, josta kuka tahansa voi vuokrata venepaikan tai käydä pesemässä mattojaan. Osayleiskaavassa ranta on merkitty virkistysalueeksi. Nykyisen tilanteen säilyttäminen palvelee parhaiten viasvesiläisten etuja. Halkokari on vesialueiden omistajien yhteisomistuksessa ja sen kunnostaminen kyläläisten veneilyretkien kohteeksi olisi mahdollista. Saarella on jo tehty tulentekopaikka, telttapaikka ja pienimuotoinen rantautumispaikka. Halkokarin kehittäminen vaatisi perusteellista keskustelua. Nykyinenkin tilanne on useimmille riittävä.